

KROLESTWO (5854) *sb n*

królestwo (5768), **królestwo** (85), **królowstwo** (1); *królewstwo PowUrb* (2), *OpecŻywSandP*, *ForCnR*, *KlerPow* (2), *RejKup*; *królestwo* : *królewstwo OpecŻyw* (32:11), *LibLeg* (14:4), *RejPs* (37:1), *Mącz* (10:59), *SkarŻyw* (82:1), *PaprUp* (25:1); *królewstwo* : *królowstwo RejKupSekl* (1:1).

Pierwsze o pochylone, e oraz końcowe o jasne; królostwo z tekstu nie oznaczającego pochyleń.

sg N *królestwo* (869). ◇ *G* *królestwa* (2128). ◇ *D* *królestwu* (249). ◇ *A* *królestwo* (4098). ◇ *I* *królestwem* (204); -em (81), -ém (1), -(e)m (122); -em : -ém *SarnStat* (39:1). ◇ *L* *królestwie* (785); -e (194), -é (2), -(e) (589); -e : -é *MurzNT* (5:1), *BiałKat* (5:1). ◇ *V* *królestwo* (9). ◇ *pl N* *królestwa* (92). ◇ *G* *królestw* (133), *królewst* (1); *królestw* : *królewst Mącz* (2:1; 308b). ◇ *D* *królestwám* (9) *BielŻyw*, *RejPs*, *RejAp*, *WujJud* (5), *BudBib*, *królestwom* (9) *OrzQuin*, *RejPosWstaw*, *SkarJedn*, *OrzJan*, *SkarKaz*, *SkarKazSej* (4); ~ -ám (7), »(a)m (2); ~ -om (1) *OrzQuin*, -óm (1) *OrzJan*, -(o)m (7). ◇ *A* *królestwa* (167). ◇ *I* *królestwy* (34), *królestwami* (2) *MurzNT*, *SkarKazSej*. ◇ *L* *królestwach* (56), *królestwiech* (3) *Rejóz*, *KromRozm II*, *KromRozm III*; ~ -ach (42), -äch (11), -(a)ch (3); -äch *GórnDworz*, *RejPos* (3), *HistHel*, *NiemObr*, *OrzJan*, *KołakCath*; -ach : -äch *BielKron* (7 : 3). ◇ *V* *królestwa* (5). ◇ *du A* (*cum nm*) *królestwie* (1) *SkarŻyw* 268.

Składnia orzeczenia w znaczu. 1. Przen. w sg *królestwo było* (1) *SkarKaz*, *królestwo chcieli* (1) *BielKron*; *w pl* *królestwa służyli* (1) *LubPs*.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Kraj rządzony przez króla; regnum Murm, BartBydż, Mącz, Calag, Calep, Cn; imperium, res publica Mącz; domus Vulg (4668) : OpecŻyw 38; PatKaz II 84 [2 r.]; PatKaz III 131; BartBydż 130; [Hijacynty] Ludziem podroźnem przełpieczność czynią, thak iże też powietrze morowe rozmagitech królestw nie mogą gim nicz załzkodzić FalZioł IV 54b, IV 47d, 56c; Tich czałow Aiexander [!] greckie ziemie w iedno królestwo łpoył, ktore przedtim od rozmaitich krolow łprawowane były BielŻyw 149, 113 [2 r.], 135, 149, 159, 163 [2 r.] (9); łtądze małz iż Wandali Szwabi/ Burgundi poźli z królesthwa ziemie pollkiey [de regno Poloniaei [!]], rozmaitimi imiony wezwani od roznołci miełjc przy ktorich miełzkali MiechGlab 49; Ci włzytci łą Słowiane [!] y Wandalowie po królesthwach łzyrokich miełzkaiąci. MiechGlab 52, 8; BierRozm 5, 19, 21 [2 r.]; LibLeg 6/159, 10/69, 145v; WróbŻółt Ov; WróbŻółtGlab A3, Ao; RejPs 109v, 118v, 154v, 155, 156; LudWieś B4v; RejJóz A4, K8v, L, L6v, Mv; HistAl A3v, A4, B2, B2v, B4v, 15, N3v; MurzNT Matth 24/7 [2r.]; KromRozm II a4v; Tákze y w myełcye/ w domu/ w królestwye/ mułi yeden nawyłłłfy vrząd być/ ktoryby włłłłtkimi inymi władnął. KromRozm III G, A5v, E2v, F7v, F8 [2 r.], Gv [2 r.] (11); Diar 69, 75; GliczKsiąż G6; LubPs 05 marg, O5v marg, O6 marg [2 r.], Y, Yv (11); GroicPorz a2v, a3, p2, r3 [2 r.], ł3v; KrowObr 5, 11, 23 [2 r.], 27v, 75, 79v; RejWiz 45, 109v, 112v, 172; Leop P4, Ios 11/10, 1.Esdr 6/12, 4.Esdr 12/13, 10/10 (15); OrzList hv; UstPraw A, B2, Ev, E2v, E3, E3v; LeszczRzecz A4v; RejZwierz A5, 10, 69; BibRadz 2.Par 32/15, 1.Esdr 7/23, Iob 34 arg, Ps 7 arg, I 306b marg (25); Polłkę łwą od Krolá Koronowánego Królestwem názwáli OrzRozm D2v; Loterłstwo nie Królestwo tám ieft/ gdzie ludźie Bogá niezniąi/ pocźciwie nie żywią OrzRozm H3v, A2, A2v, B, B4v, D2 [2 r.] (20); w ktorey [w Azyjej małej] ty królestwá łą albo powiáty/ Pontus/ Mifya/ Cezárya/ Armenia BielKron 269; Ma theż Europá w łobie wolność przyaciłłłką/ iż wolno z iednego królestwá do drugiego iechác y*

wfzythkę fchodzić kto chce. *BielKron* 271v; to kroleństwo nie długo trwało dla rozmnożenia fynow krolewfkich/ ktorzy potym kroleństwo w pánftwá dziálem obroćili *BielKron* 284; pierwey iá [*Finlandię*] poczytano zá kroleństwo/ ále dziś tylko tytuł ma *Dináfctiey*. *BielKron* 294, 6v, 10, 61v [2 r.], 129v, 194v (227); *KochSat* A2v; *KochZg* A2v; Occasus Reipublicae. Zásćie/ záginienie królewftwá. *Mącz* 258a; Regnum regionibus continetur, króleństwo z krayin á z dziedziny yeft złożone. *Mącz* 349d, 73c, 113d, [114]d, 117b, 168c (35); Weźmiecie wfzytki Pánftwá od Króleftwá różné/ ták Despocyę iáko téz y Dynáfctyę/ to ieft/ Hołpodárftwá y Kśięftwá/ á równaycie ie z Króleftwem *OrzQuin* P, Dv, D2 marg, F, F4, F4v (78); *Prot* B2v; *LeovPrzep* A4v, B [2 r.], B2v, C2v, Hv; *RejAp* 81 v, 97, 106v, 122v, 146 (19); *GórnDworz* C6v [3 r.], Q6v, R6, X6v, Z6v [2 r.] (12); *BielSat* L3, L4v; *HistRzym* 30v, 33 [2 r.], 34v, 35 [2 r.], 35v [2 r.] (47); A fínadź być y złoto z niebá pádało/ byś teź y wfzytki kroleftwá poliadł. [...] iefliźby to tobie zárownáło zá ty dáry [...] ktore fá wieczne *RejPos* 136v, 78, 111v, 113v, 188, 190 (36); *BiałKat* 18v, 26; A było tego Pánftwá [*Liflandckiego*]/ á mogę názwać Kroleftwá wzdłuż/ dziewięćdziesięć y pięć mil. *KwiatOpis* Dv; *RejZwierc* 40v, 55v, 155v, 185, 262 (33); *BielSpr* b3, c2, 41v, 75v; Pánie Boże vchowayże nas tákiego błogofłáwieńftwá/ iákie to Sekty Krolom y Kroleftwam/ y wfzytkiey zwierzchności przynoźą. *WujJud* 16, A3, A3v, 16 marg, 122, 151 (9); *WujJudConf* 4, 12v, 151, 242v; *RejPosRozpr* b4v, c [2 r.]; *RejPosWstaw* 44; *BudBib* 3.Reg 11/11, 13, 2.Par 29/21, *Dan* 7/23, 24 (18); *HistHel* Bv, C4v; *MycPrz* II B4v; *WierKróc* A2v [2 r.]; *BiałKaz* H2v, Iv, I2v, 13, K4v (10); *BudNT Matth* 12/25, *Mar* 13/8 [2 r.]; *StryjWjaz* C2; *CzechRozm* 74v, 79, 138v, 140, 164v (15); *PaprpPan* A4, Ddv, Dd2, Dd4v, Ee2v, Hhv, Hh5; *ModrzBaz* 3, 21, 63 [2 r.], 106v, 107 (12); do Europy y do zachodnych kroleftw wrotá łobie/ odfzczepieńftwem y vporem Greckim/ otworzyli. *SkarJedn* 324, A7, 55, 149, 202, 369 (17); O nierządne kroleństwo/ y zginienia bliſkie. Gdzie áni práwá waźą/ áni fprawiedliwość Ma mieyfcá: ále wfzytko złotem kupić trzebá. *KochOdpr* C3, C; *Oczko* 7v [2 r.]; *Calag* 47b; *SkarŻyw* A2v [3 r.], 180, 298, 368, 478 [2 r.] (29); w Babilonie [...] wywiódł wieżę z gruntu nád wyfłokość y wielkość gor/ ná znák iłz tám miało być Kroleństwo Kroleftw ná wieki. *StryjKron* 11, 477, 512, 607, 612, 667 (12); *CzechEp* 13, 355, 375, 376, 379 (10); *NiemObr* 159, 164; *ReszPrz* 109; *ReszHoz* 115; *WerKaz* 297; *BielSjem* 8, 25, 28; *PudłFr* 79; *ArtKanc* K18v; *BielRozm* 8; *GórnRozm* A2 [3 r.], A2v, B3v, C2v, C4v (19); *KmitaPsal* A5v; *KochWr* 25, 36, 39; Przipatruiac fie dawnem fprawam w Kroleftwie tym á oytziznie nafzei mielei [...] vmillelem wam krotko pokazac *PaprpUp* A2, A2, A4, A4v, B2, B2v (16); *ZawJeft* 26; *ActReg* 5v, 77, 97; *Calep* 554a; *Phil* B3, K, M2 [2 r.], P [3 r.], R4; *GórnTroas* 7, 50 [2 r.]; *KochCz* A4; *GrabowSet* T4v; *OrzJan* 6 [2 r.], 7, 9, 12, 13 [2 r.] (53); *LatHar* 420, 622; *KołakCath* C4; *RybGęśli* C2v; *WujNT* 23, 50, 58 marg, 68, 89 (20); *WysKaz* 40; *JanNKar* B; Séym repraeſentuie ciáło wfzyftkiego Kroleftwá. *SarnStat* 27; (nagł) Gránice Koronné, y Wielkiego X. Litewskiego, obiecuie Król nieumnieyźać (–) [...] co ieft niefłufznie od tego Króleftwá oddalono álbo rozerwano/ wedle mocy méy/ do tegóź Króleftwá przygromádzę *SarnStat* 124; Miefczáníe Kupcy y obywátele Kroleftwá y Ziem Polfkich/ Litewfkich/ Mázoweckich/ Ruſfkich *SarnStat* 1074, 4, 9 [2 r.], 10 [2 r.], 27, 29 (286); *PowodPr* 14, 17, 20 [2 r.], 31, 40 [3 r.], 75; *KlonKr* D, E4; *SkarKaz*)(3, 40a, b, 122b, 245a (18); *VotSzl* D2v; *GosłCast* 15; Przetoć cále będzie [*nasze zbieranie*] gdy fie dom wfzytek kroleftwá obáli/ á okręć fie ze wfzytkimi zánurzy. *SkarKazSej* 669b; Y iáko świat náftał/ ludzie kroleftwá łobie ftáwili/ y iednemu

fię poruczáli/ y iednego nád łobą obieráli. *SkarKazSej* 690a, 657a, 658a, b, 659a [4 r.], 660a (155); *KlonWor* 7; *PudłDydo* B, B3v, B4.

krolestwo czyje [w tym: *pron poss* (512), *G pron i sb* (109), *ai poss* (28)] (649); oyego myłófczy dobre [...] gy thakyełz krolełthw a panłthw yego myłófczy nyemnyey łfyą stharamy yedno yako o nałze włałzne *MetrKor* 38/501, 38/500; *March*¹ A3; *OpecŻyw* 25; *ForCnR kt*; *BielŻyw* 153 [2 r.], 158, 160 [2 r.], 166; *MiechGlab* 48, 50; *LibLeg* 6/78 [2 r.], 7/68v, 69, 10/61v, 69; *March*³ T7v; *RejPs* 129; *ConPiotr* 30; *RejJóz* K8, L6v; *HistAl* B, B2, B2v, E, Ev (8); *Diar* 37, 84, 85; Proźbá/ áby Pan záchował w łálce krolestwo Dawidowe. *LubPs* dd2 marg, M4, O5v [2 r.], P5, Q4, T5v marg [3 r.] (12); *GroicPorz* a3v; *Leop Num* 32/33 [2 r.], 2.Reg 16/3, 2.Par 20/30, 21 arg, 36/22 (27); *UstPraw* D2 [2 r.], D4v, E2v, K; *BibRadz Gen* 10/10, *Ios* 13/30, 2.Reg 3/28, I 316a marg, *Dan* 11/4 (15); *OrzRozm* A2v [2 r.], B3, B4, Gv, Nv (33); ATteńłkie miálto álbo krolestwo ich/ ácz przed tym było záłożone/ włzakże ie lepiej Cekrops [...] ochędożył w obyczáie *BielKron* 27, A6v, 41v, 57, 69v, 82v (57); *OrzQuin* Gv, K2, Z4 [2 r.], Z4v [2 r.], Aav (22); *RejAp* 144v, 145v; Fráncya iełt Królełtwo Króla Fráncułkiego *GrzepGeom* Lv; *HistRzym* 15, 28, 31v, 35v, 76v (10); *RejPos* 5, 36, 111v, 115v [2 r.], 135v (9); *BiałKat* a2, 18v, 128v; *RejZwierc* 38, 40v, 43, 46v [2 r.], 47, 56, 258v; *BielSpr* 3v, 38v, 39v; *WujJud* Bv; *WujJudConf* 10, 12v [2 r.], 16; łtarál fię iákoby moęł zdráda wziác krolestwo Alęxándrowe/ á przyłaczyć ie ku krolestwu łwemu. *BudBib* 1.Mach 11/1, 2.Par 20/30, *Dan* 4/18[15], 3.Esdr 4/49, 1.Mach 11/9, 11 (16); *BiałKaz* H3, L3v; *CzechRozm* 142v, 177, 184; *Paprpán* Gg4v; *ModrzBaz* 21v; *SkarJedn* 207; *KochPs* 170, 171, 212; *SkarŻyw* 159, 306, 357, 368, 480 (8); *StryjKron* 310, 562; *CzechEp* 287; *NiemObr* 171; *GórnRozm* A2; *Paprup* B2, C2v, D; *ActReg* 96; *OrzJan* 65, 89, 106, 107, 108 (14); *LatHar* 417; *WujNT* Mar 6/23; winá wieczná [*Dawida*]/ przeto że był kazał lud włzytek krolełtwá łwego liczyć *WysKaz* 30; A ták we włzyłtkich źiemiách królełtwá náłzego będziemy dáwać y rozdáwać. *SarnStat* 35; Apółtátowie Zakonni [...] w źiemiách Litewłkich/ Zmódzkich/ Mázoweckich/ Rułkich/ y Stolpłkich/ y inych Pánłtwách Królełtwá náłzego [...] miełzkáiący *SarnStat* 1074, 5, 50, 53, 55, 59 (326); dawni Doktorowie SS. przyłkádem rozerwánia krolełtwá Roboámowego przez rozdárćie łzáty Prorockiey/ przez łuknią rołkroioną/ rozumieią łekty kácerłkie *PowodPr* 55, 29, 62, 75 [2 r.], 76; *CzahTr* F4v; *SkarKazSej* 683a, 684b, 699a.

W połączeniu z przymiotnikiem od nazwy miejscowej lub etnicznej [krolestwo + przymiotnik (673), przymiotnik + krolestwo (132)] (805): *MetrKor* 37/1, 38/500, 40/810; *March*¹ *Wiet* Av; ty nauką twą fałłfywą lud przewrocil/ ij rołłcyrk miedzy krolełtwem żydowłkim ij Galiléyłkim vczynil *OpecŻyw* 133v, 26, 149; Ten iuz panem kłięłtwa Litewłkého/ Y teź Krolem Krolełtwa Polłkého *KlerPow* 9; *Murm* 30 [3 r.], 31 [2 r.]; *BartBydg* 18b, 162; *BielŻyw* nlb 2; *GlabGad* A3, A3v; *MiechGlab* *2v, 49, 51; *KłosAlg* Gv; *KlerWes* Av; Ia aczem za łaską boską, izablia moyą wzial bil Krolełtwo wegierłkie tak yz yełt moye y za mocza a obroną moyą yako y ynsche Krolełtwá włzitkye ktore pod nogamy mymy są *LibLeg* 10/69, 10/67, 67v [2 r.], 69; *ConPiotr* 30; *RejJóz* A2; *LibMal* 1546/121; *HistAl* Ev, G2v, G4, N2v [2 r.], N3; *KromRozm* III 08; *LubPs* O5, S3, gg6v; *GroicPorz* a3v [2 r.], a4, ł3v, bbv; *KrowObr* 234v; *Leop* *B2, 1.Reg 15/28, 2.Par 1/17, *Dan* 10/13, 11/2, 1.mach 8/18, 3.Mach 4 arg; *RejZwierz* 112; *BibRadz* 2.Reg 18 arg, *Dan* 11/2, I 291b marg, 451a marg, 453d margr (8); *OrzRozm*

A3v, B4 [2 r.], C, C4v, D2 (31); wy tu fiedźicie zá Polłkim krolełtwem iáko zá murem *BielKron* 410, 8v, 78, 82v, 127, 129 (218); Certat AEGyptus cum feracissimis terris, Krolełwto Aegypskie nie da żadnemu páńłtwu naprzód vrodzáynošcią. *Mącz* 49c, 9d, 46d, 142a, 157a, 160a (19); *OrzQuin* B4v, F, H3, Iv [3 r.], 12, I4v (80); *LeovPrzep* A4v, B, Cv; Krol Iego M. po łmierci Krolá Zigmuntá ſwiętej pámięci/ oycá ſwego/ ná regiment Krolełwta Polłkiego włthapił *GórnDworz* B8, Bb7; *HistRzym* 77v, 78; *RejPos* 72v, 135v, 320v; *RejZwierc* B3, 185 [3 r.], 185v [2 r.], 204, Bbbv [2 r.]; *BielSpr* 59v; *WujJud* Bv; *BudBib* B3, 1.Reg 15/28, *Ier* 49/28, *Dan* 7/6, 8 (9); *MycPrz* II Av, Bv, B3, B3v; *BiałKaz* H2v; *CzechRozm* 75v, 141v [2 r.], 185v, 255; *PaprPan* L2, S, Dd, Ee4 [2 r.]; *ModrzBaz* 23v, 106v, 107, 127v [3 r.]; *SkarJedn* 167, 345; *SkarŻyw* 115, [407]; *MWilKHist* K; był trzeci raz wprowadzon tenże Koloman ná Krolełwto Halickie przez Oycá Andrzejá *StryjKron* 330, 11 [2 r.], 330, 375, 447, 473 (39); *CzechEp* 357; *NiemObr* 59, 162, 178; *WerKazPapr* 274; *GórnRozm* A2v, B2, E3; *KmitaPsal* A3, A5v; *PaprUp* C2v, E4v; *Calep* 121b; *GostGospSieb* +4; *Phil* F, K; *OrzJan* 33, 128; *WujNT* 563; *WysKaz* 6, 42; *SarnStat* 8 [3 r.], 9 [2 r.], 14, 881, 1093 (259); *KlonKr* E3v [2 r.]; *PowodPr* 44, 64; *SkarKaz* 5a; *CzahTr* G; *PaxLiz* A3; *SkarKazSej* 660a, 663b, 681b, 683b, 687a, 695b. Cf »Korona Krolełstwa Polskiego«, »Święte Rzymskie Krolełwto«.

W połączeniu z rzeczownikiem nazwą miejscową [krolełwto + rzeczownik (35), rzeczownik + krolełwto (26)] (61): *LubPs* dd4; Pártya krolełwto/ ma z południá Kármenią/ od pułnocy Hirkany *BielKron* 268, 91v, 182v, 264, 264v, 269 (57); *Mącz* 312b; W Królełtwie Peru/ ielt rzeká Márágnon *Oczko* 7v, [42].

W przeciwstawieniach: »krolełwto ... księłwto« [u *Orzechowskiego* przeciwstawne formy ustrojowe] (17): *OrzRozm* B4v; łámi též Kácórze/ Páńłwto Polłkié nie zowá Księłwtem/ áni Woiewóđztwem iákim: ále go zowá Królełtwem Polłkim *OrzQuin* I4v; (*marg*) Litwin niczym Polakowi nierowién. (-) Abowiém/ iefliže Królełwto włzeláką zacnošcią przewyźłza koźde Księłwto/ tedy též koźdy człowiek w Królełtwie włzeláką zacnošcią przeźłza w Księłwcie koźdego człowieká. *OrzQuin* Q3v, A3, Qv, Q2 [2 r.], Q3v [2 r.], R4v [2 r.] (16).

Przysłowia: IÁko ſwięte pímo powieda/ iż káźde krolełwto w łobie rozdzylone/ bywa łpułtołzone. *BielKron* 121; *SarnUzn* G7; *RejPos* 76v [2 r.], 77, 79, 333v; Włzelkie krolełwto rozdzielone przeciwko łobie/ bęđdzie łpułtołzone *WujNT Matth* 12/25, *Matth* 12 agr, s. 50, 1.*Mar* 3/24 [2 r.], s. 136, *Luc* 11/17, *Zzzzz3*. [Ogółem 15 r.]

częłto mawiał Artáxerxes/ nie moźe Bog gorzey ſkárác zyemie áłbo krolełwta ktorego/ iedno gdy im mądre łprawce odeymie. *BielKron* 117.

połpolicie mowią/ nie dobrze tho bywa/ Kiedy iedno Krolełwto wiele pánow miewa. *PaprPan* Gg3.

Cnotá królełwta buduje *KochMRot* A2v.

Zwrot: bibl. »dać poł(owicę) krolełwta« [*szyk zmienny*] (6): Odpowiedział mąż Boży Krolowi: Był mi dał połowicę krolełwta twego [*Si dederis mihi mediam partem domus tuae*]/ nie poydę łthobą *Leop* 3.Reg 13/8; *BibRadz Esth* 5/3, 6; *HistRzym* 27v; Y poprzyłiął [*Herod*] iey [*córcze Herodyjady*] tho: Iż iey włzytko miał dać oczby go byłá iedno prošłá/ á nákoniec y poł krolełwta łwoiego. *RejPos* 320v; *WujNT Mar* 6/23.

Wyrażenia: »docześne krolestwo« [szyk 4:1] (5): Y przypomina tu w tym dzyękowaniu łwym Dawid łwięty docześne krolestwo łwoie/ ktore było prławie iáko łzczep przyłżłego krolestwá Kryłtułowego. *LubPs* Y6, T4, T5 *marg* [2 r.]; *BiałKaz* N.

»dziedziczne krolestwo« [szyk 1:1] (2): dwie Polłkie Krolewnie [...] były z łkárbow y z Krolestwá dziedzicznego złupione *StryKron* 452; *SkarKazSej* 689b.

»Korona Krolestwa Polskiego« = *corona regni Poloniae JanStat* (4): obiecuiemy [...] iż będziemy záchowować Koronę Krolestwá Polłkiego záváždy cáłá/ y nienárułzoná *SarnStat* 882, 349, 882, 883.

»krolestwo krześcijańskie« [szyk 25 : 10] (35): *KrowObr* 26; *RejZwierz* 108, aa4; *OrzRozm* C, D4v [2 r.], L2v, P3, P3v; *LEo* dzyefiáty Papięz Rzymłki [...] rozełłá líty po włzytkich krolestwach Krześciáńłkich ná odpufzczenie grzechow włzytkich *BielKron* 193; *OrzQuin* F3v, F4, K4, N, P4v (12); *SkarJedn* A2, A3v, 148, 240, 384; *WujNT* 860; *WysKaz* 44; *SkarKaz* 2b, 458a; *VotSzl* Bv; Krolestwá Chrześciáńłkie ná religiey Kátholickiey zbudowáne. *SkarKazSej* 681a, 681a, 699b.

»krolestwo pogańskie« (2): *OrzRozm* L2v; áz ku łámemu łłonćá włchodu záieždziáią [*Hiszpani*] z krolestwy pogańłkami rozłiczne kupie wiodác. *BielKron* 278v.

»rzeczpospolita krolestwa« = *res publica regni JanStat* (6): ztąd wielką łzkodę do Rzeczypospolitéy królestwá widzimy przychodzić: źelmy od kilká lat pieniędzy przełłali bić *SarnStat* 409; Co łie wysłżey z łtrony Przywileiów kłádźienia powiedziáło, to y Elbiázánom nalezy: y owłzem, co iedno ielł wolności nadáney tym miáłłtom [...] z tych łie y oni welelic máią: gdyż oni zdawná zycłiwemi y wiernemi łie pokázowáli, nie tylko ófobie Królewłkiey, [...] ále y Rzeczypospolitéy Królestwá tego. *SarnStat* 1139, 35, 978, 979, 1131.

»krolestwo (tego) łwiata, łwietskie« = *regnum orbis terrae PolAnt* [szyk 34:5] (30:9): *MurzNT* *Luc* 4/5; *LubPs* O5v *marg*, Z2v; *KrowObr* 27v; *RejAp* 95v; *HistRzym* [39]v; A tu káždy obáczyć moze/ iż rozne ielł krolestwo Pána tego [*Chrystusa*] od krolestwá łwiátá tego *RejPos* 312v, 19v, 69 [2 r.], 69v, 79v, 224 (11); *WujJudConf* 85; *CzechRozm* 179v, 250v; *SkarJedn* 207; *KochPs* 148; *SkarŻyw* 596; *CzechEp* 411, 422; *LatHar* 468, 536; *KołakSzczęł* B4v; Wziáł go zás dyabel ná gorę wyłoká bárzo: y vłkazał mu włzytkie krolestwá łwiátá [*omnia regna mundi*]/ v ozdobę ich *WujNT* *Matth* 4/8, *Luc* 4/5; *WysKaz* 8; *PowodPr* 14; *SkarKaz* 116b, 244b; *SkarKazSej* 679b, 682b, 683b, 688b. [Cf a. »krolestwo niebieskie« *SkarŻyw* 368].

»Łwięte Rzymłskie Krolestwo« (1): [*pograniczni mocarze*] łwiętemu Rzymłkiemu krolestwu/ bez przełłánku trudnołci czynią. *BielKron* 330v.

»krolestwo ziemłkie, ziemie, na ziemi, ziemne« = *regnum terrae a. terrarum Vulg, PolAnt* [szyk 21:1] (14:5:2;1): *MurzNT* 46; *LubPs* X; *Leop*, 2. *Par* 20/29, 36/23; *BibRadz* *Deut* 28/25, *Ps* 67/33; *BielKron* 110v; *GórnDworz* Gg; *KuczbKat* 270; że łię dowiedzą włzytki krolestwá ziemne/ że ty Iehowo łam ielłteł Bogiem. *BudBib* 4. *Reg* 19/19, 4. *Reg* 19/15, 2. *Par* 20/29, *Ps* 67/32[33], *Ier* 25/26, 29/18; krolestwo iego [*Chrystusa*] niemiáło być krolestwem źiemłkim y ćielełnym/ iákie było oycá iego^o Dawidá/ y inłzych Krolow *CzechRozm* 180, 124; *ModrzBaz* 30v; *LatHar* 316; *SkarKaz* 244b [2 r.], 637a.

Szeregi: »krolestwo, (albo, i) kraina« [szyk 4:4] (8): *GroicPorz* a3; pánował od Indyey áz do Etyopiey *Murzyńłkiey* zyemie/ to ielł/ od Azyey áz [*lege*: áz do] Afryki nád 127 krolestw áłbo kráin *BielKron*

114v, 215, 244; *Mącz* 241c, 374a; *RejZwierc* 185; [Paweł św.] Ewangeliją opowieda/ po rozmaitych krainách y krolestwach ná zachod łonćá/ á miánowicie w Hiłzpániey. *WujNT* 514.

»krolestwo albo księstwo« [szyk 1:1] (2): Norwegia ziemiá wielka/ Kfięstwo wielkie álbo krolestwo záwždy było pod mocą Duńłkiego páństwą y dziś ieft. *BielKron* 292v, 27.

»narod, (ani, a, i) krolestwo« = *gens aut regnum Vulg; regnum et gens PolAnt* [szyk 7:5] (12): *Leop* 3.Reg 18/10, 11; *BibRadz Ex* 19/6; *RejZwierc* 189v, 257; *BudBib* B2v, *Ier* 25/ 14; *SkarJedn* 398; Więc té królestwá/ té narody ták wielkié/ y ták wiele ich/ wolał ráczéy chytrością/ niż mieczem pośieść *OrzJan* 13, 30, 107; ták cále narody y krolestwá/ iáko y káždy człowiek z ósobná [...] pierwze powołanie y náwrocenie/ lámemu Chriftuśowi y miłóśierdziu iego máią przypisowác. *WujNT* 564.

»krolestwo, rzeczpospolita« = *regnum et respublica JanStat* [szyk 10:3] (13): *SarnStat* 36, 223; łtoycie mocno przy iedney Kátholickiey wierze [...] á krolestwo wálze y Rzeczpołpolita wálzá łtać będzie. *SkarKazSej* 683a, 670a, 677a, b [2 r.], 678b marg, 681b marg (11).

»krolestwo i (abo) państwo« [szyk 4:2] (6): *GroicPorz* vv; *NiemObr* 13, 163, 169; nie ieno tych ziem iuż wziętych zwyciężcá/ ále y królestwá y páństwą twégo pánem fie liczy [cesarz turecki] *OrzJan* 75; *PowodPr* 64.

Przen: Poddani, mieszkańcy królestwa, naród (15) : *LibLeg* 6/78; Regna terrae cantate deo: pfallite domino Wy krolestwa tego łwiata łpiewaycie miłemu bogu *WróbŻółt* 67/33; *RejPs* 69v, 99; *LubPs* P6, X3v; Kthore Práwo Potym Kázimirz wielki [...] s przyzwoleniem Rády łwey y wlytłthkiego [!] Krolestwá przyiał *GroicPorz* a3v; krolestwo mu wlytłtko poddáność chcieli vczyńić *BielKron* 55; *RejAp* 38v; *KochPs* 99; *SkarŻyw* 268; Gdy do Ieruzálem miáłtá głownego przyiácháli [*Trzej królowie*]/ [...] wlytłtko łię krolestwo ółlyfzáło/ iż łię národził. *SkarKaz* 517b, 454a; *SkarKazSej* 660b, 688b.

a. *Obszar poddany pod władzę Boga i Chrystusa, a więc: niebo jako mieszkanie Boga i dusz zbawionych, Kościół jako królestwo boże, wierni należący do tego królestwa, także cały świat; regnum PolAnt, Vulg (1439) : OpecŻyw* 144v, 189v; ktoregos dziedzicem vczyńił onego krolestwá ktorego obfítóci: roskółfy: radości zadny ięzyk wyłlawic áni wymowic nie vmie *RejPs* 220v, 138; *MurzHist* 14v; *MurzNT Matth* 24/14, *Luc* 22/29; A ya wam gotuyę/ yáko mi ócyec moy zgotował krolestwo/ ábyłcye yedli y pili ná łtole moim *KromRozm II* q4; *KromRozm III* Ev; *LubPs* V5v, Z2v [3 r.], Z3 [2 r.]; *KrowObr* 57v, 162v, 180v; *RejWiz* 175v; *Leop Matth* 13/38; *BibRadz* *7, *Matth* 13/38, 25/34, *Hebr* 12/28; *BielKron* 136v; *OrzQuin* P2v [2 r.], P3 [2 r.]; *RejAp* 55, 98; iuż tá wdzięczna winnicá narodu ludzki⁸⁰/ á to wdzięczne krolestwo tu ná tey nędzney ziemi/ od Páná náłzego/ ták vłzczepiona á rozmnożona byłá/ w ktorey on iuż był wlytłtki roskółzy łwoie y wlytłtko kochánie łwoie položyc raczył *RejPos* 59v; ten Pan niewidomym krolestwem/ á niewidomemi dobrodzycyłtwy opátruie wierne łwoie *RejPos* 82v, 22v, 35v, 136, 238v, 312v (38); *BiałKat* 158v, 183v, 221; *KuczbKat* 390 [4 r.]; *RejZwierc* A3v, 198v; *RejPosWstaw* 22, 22v; *BudBib* 4.Esdr 2/13; *BudNT Matth* 4/23; *CzechRozm* 185 [3 r.], 185v [3 r.]; *SkarŻyw* 260, 272; *ArtKanc* L5v, N12v, Q20v; Podźćielz błogółławieni Oycá mego/ odziedzicicie krolestwo/ wam zgotowane od początku łwiátá [*Vulg Matth* 25/34]. *LatHar* 645, 597 [3 r.], 718; Aby w Niebie pośiedli łzerokie Krolestwá/ Zá te ziemłkie nietrwáłe fráłowliwe Páństwą. *KołakCath* A3v, A3v; *WujNT Matth* 4/23, 9/35, 13/19, 38, s. 88 marg (13); *SkarKaz* 4b, 6b, 82a, 122a [2 r.], 207b (20).

krolestwo czyje [w tym: *ai poss* (396), *pron poss* (231), *G pron i sb* (160)] (787): *OpecŻyw* 144v, 145; *OpecŻywPrzedm* C4v; *PatKaz III* 132; *KlerWes* A; Prorok wyflawia dobrotliwości boŝkie [...] y wypifuie roŝkoffy kroleŝtwá iego y tych ktorzy ŝie do niego doŝtáną. *RejPs* 213v, 167v, 191, 214 [2 r.], 214v (11); *MurzNT* 108v, *Luc* 22/30; *KromRozm II* o4, r4; *KromRozm III* D, Ev, E5, P2; *Diar* 84; Proŝbá áby P. Bog zá theŝ doczeŝnâ nêdŝe dał wieczne rádoŝci wkroleŝtwie ŝwoim. *LubPs* L marg, D3 marg, D4, E3v, F3v, O6 marg (26); *GroicPorz* ppv; *KrowObr* 2, 57; *Leop* 1.Par 17/14; *BibRadz* 1.Par 17/14, *Matth* 13/41, II 88a marg; *OrzRozm* C; *BielKron* 466v; *OrzQuin* P2 [2 r.], P3 [2 r.]; *RejAp* AA7v, 1v, 70, 86, 97 (19); nas iáwnie powołać bêdziefz raczył do wieczney owczarniey ŝwoiey/ á do onego wdziêcznego kroleŝtwá twoiego. *RejPos* 125; iáko mamy poznáć to kroleŝthwo Krolá tego/ á gdzie ieŝt prawdziwa ŝtolicá á mieyŝce iego. *RejPos* 312v, 53, 53v, 68, 312v, 357v (215); *BiałKat* 18v, 258v; *Grzegŝm* Av, 39 [2 r.]; *KuczbKat* 271, 390, 400; *RejŻwierc* 195v; *WujJud* 94; *BiałKaz* G2; *CzechRozm* 110, 115, 173v, 179v, 184v, 264v; *SkarJedn* 60; *KochPs* 157, 210; *SkarŻyw* 179; *MWilkHist* E2v, E3, F2; *NiemObr* 86; *KochMRot* C2; *ArtKanc* D13v, E8, F2v, F7, F10v (16); *LatHar* 283, 602 [2 r.], 718, 726; Pánie/ pomni ná miê/ gdy przyidzieŝ do kroleŝtwá twego. A Ieŝus mu rzekł: Záprawdeŝ mowię tobie; Dŝiŝ zemná bêdziefz w ráiu. *WujNT* *Luc* 23/42, *Matth* 13/41, 16/28, 20/21, s. 84, *Luc* 22/30 (10); *SkarKaz* 117a, 122b, 123b, 161b, 517a (14); *SkarKazSej* 679a, b. Cf. »krolestwo boŝe«, »krolestwo (pana) Krystusowe«, »krolestwo ojca«, »krolestwo pańskie, pana«.

W charakterystycznych połączeniach: krolestwo błogóŝlawione (6), *chwały* (3), *gorne* (2), *łaski* (3), *nieskończone* (2), *obiecane* (2), *przyszłe* (2), *spokojne* (2), *szczęŝliwe* (2), *wdziêczne* (8), *wielkie* (3).

Wyrażenia: »krolestwo boŝe« = regnum Dei Vulg, PolAnt [szyk 264:2] (266): OpecŻyw [61], 90; *PatKaz III* 150; *SeklWyzn* Fv; Zaluicie grzechow/ á wiercie Euangely/ przybliŝy ŝię wam krolestwo boŝe/ to ieŝt/ bêdzie wyrzuczon grzech od was *SeklKat* X2, G4, L3v, T4, V3; *KromRozm I* M2; Błogóŝlawieni ieŝteŝcie vbodzy Bo waŝze ieŝt krolestwo boŝe *MurzNT* *Luc* 6/20, *Matth* 21/43, *Mar* 1/14, 15, 4/26, 30 (14); *KromRozm II* d4v, r4 [2 r.], o4; kthory [koŝcioł boŝy] teŝ kroleŝtwem nyebyeŝkim y boŝym piŝmo S. zowye *KromRozm III* A6v, B2v, P2; *GliczKŝiáŝ* 13; *LubPs* B2v marg, Z4, dd2; *GroicPorz* kk4; *KrowObr* 6, 21, 122v, 153v, 180v, 226v; *Leop* *Mar* 1/14, 15, 9/46, 10/14, 15 (15); *BibRadz* *Matth* 10/6, *Luc* 13/18, 20, 18/16, 28/31 (22); *OrzRozm* C, D4v; Króleŝtwo dobrze ŝpráwióne/ ieŝt wizerunk Króleŝtwá Boŝego *OrzQuin* F, F; *SienLek* T4v; *GórnDworz* Gg; gdy znajdyecie krolestwo Boŝe/ tho ieŝt łáŝkę moieŝ/ ínádnie wam wŝytko przypadáć bêdzie. *RejPos* 34, 4v, 8v, 12, 62v, 77 (15); *BiałKat* 103v, 133v, 171, 198v, 221, 353v; *Grzegŝm* 11, 33, 41, 43, 57; *KuczbKat* 115, 320, 390 [3 r.], 435; *WujJud* 78, 94, 115v, 119v, 203v (8); *WujJudConf* 84v, 88; *BiałKaz* B2v; *BudNT* *Matth* 12/28, *Luc* 10/9, 11, 18/16, 17 (9); *CzechRozm* 7v [2 r.], 27v, 87v, 185v [2 r.], 258; ŝyn Adámow ma być przez krzeŝt ŝwiêty przyiêt w Chrzeŝciáńŝkie poŝpolŝtvo [...] ŝeby ŝie iuŝ ŝítał ŝyne^m Boŝym [...] á pewnym Kroleŝtwá Boŝego dziedzicem *KarnNap* A3v, Bv; *ModrzBaz* 10 [4 r.], 67v; *SkarŻyw* 32; *CzechEp* 32, 80, 175, 309, 325; *NiemObr* 3, 9, 14, 78 [3 r.], 90 (10); *ReszHoz* 127; *WerGoŝc* 212, 268 [2 r.]; *WerKaz* 293, 301; *ArtKanc* N3v; *LatHar* 445, 706, 714, 717, 726; Abowiem krolestwo Boŝe nie ieŝtci pokarm áni pićie: ále ŝpráwiedliwoŝc/ y pokoy/ y wefele w Duchu ŝwiêtym, *WujNT* *Rom* 15/17, *Matth* 6/33, 12/28, s. 77, *Matth* 21/31, 43 (75); *WysKaz*

10, 32; Krolestwo to Boże iest święty kościół Chrystusow ná ziemi/ w ktorym nim do niebá wftąpił porządek wftytek poftánowił *SkarKaz* 242a, 44a, 82a, 84b, 242a, 312b, 349a; *KlonWor ded* **3.

»chwała krolestwa (niebieskiego)« (14): *OpecŻyw* 1, 14, 92, 178; *LubPs* Z4; *Leop* *A3v; *HistRzym* 66; *RejPos* 110, 124v, 347v; po śmierci żebyśmy z nim krolowali, w chwale królestwa niebieskiego. *RejPosRozpr* c; Iezu dobry/ kiedyż ftanę/ ábych ná twarz twoię pogłądał? kiedyż fię będę przypátrował chwale królestwa twego? *LatHar* 602, 657; *WujNT* 551.

»duchowne krolestwo« [szyk 8:7] (15): Co fię właśnie ściąga ná doczefne krolestwo Dawidowe. Tu zaś co fię właśnie przytacza á przywłażcza krolestwu duchowemu/ ktorego sam. Krystus krolem być miał. *LubPs* T5 marg; *Leop* P4; *CzechRozm* 113, 156, 179, 179v, 185 (13).

»klucze krolestwa (niebieskiego a.Bożego), od krolestwa niebieskiego, do krolestwa niebieskiego« = *claves regni Vulg* (32:1:1): *OpecŻyw* 56v; *TarDuch* B2v; *KromRozm I* E4; *MurzHist* S; *KromRozm II* o2v; ofobliwe kazánye nabłogofławyenníego Pyotrá/ zá przyyęćim kluczow krolestwa po zmartwywftányu zbáwićyelá *KromRozm III* P3v, M3v, M4v, M8v, PO; *RejPos* 119, 299v, 300v; *BialKat* 133v marg; *KuczbKat* 80; *WujJud* 6, 84v; *WujJudConf* 84v; *SkarJedn* 67 [2 r.], 68, 78; *SkarŻyw* 595; *NiemObr* 27, 29, 37; *ReszList* 151; *LatHar* 431 [2 r.]; Y tobie dam klucze królestwa niebieskiego. A cokolwiek zwiążesz ná ziemi/ będzie zwiążano y w niebiesích *WujNT Matth* 16/19, *przedm* 36, s. 64, 133, *Zzzzz2*.

»krolestwo (pana) Kryst(us)owe, pana Jezu Chrysta« = *regnum Christi Vulg* [szyk 71:7] (77:1): Drudzy też ten Pfalm przywłażczáią krolestwu Pána Kriftusowemu ábo Ewanyeliey iego. *LubPs* T, Bv, E2, F2v marg, F3v, G4 (23); *KrowObr* 23, 33; *Leop Ps* 2 arg; *BibRadz Ps* 102 arg, I 426a; *OrzRozm C*, K2v; *LeovPrzep* C4v; *RejPos* 312v marg [2 r.], 313, 314, 344v marg; *KuczbKat* 390 [2 r.]; *WujJud* 38; *RejPosRozpr* c3; *BudBib* I 429a marg; A ták to zá tym íść żadną miárą [...] niemoże: áby dla tego/ iż Antichrift [...] kroluie w pośzrod krolestwa Chriftusowego: żeby to krolestwo Chriftusowe/ zbor wierny iego vpásć y wynířzczyć miał. *CzechRozm* 184v, 37v, 182 [2 r.], 185 marg, 187, 193 (21); *SkarJedn* 402; *SkarŻyw* 600; *NiemObr* 7, 8 [2 r.], 13, 14, 17; *OrzJan* 33, 94, 107; *WujNT Eph* 5/5; *SkarKaz* 122a, 207b, *Ooood* [2 r.].

»krolestwo niebieskie« = *regnum caelorum Vulg*, *PolAnt*; *regnum caeleste Modrz* [szyk 450:16] (466): *BierRaj* 19v, 20v; Też dzis święto wftytkiego dworu krolestwa niebieskiego ij rycerstwa anielfkiego/ bo fię poczęło dzis naprawienijé řpufftoffenijá iego. *OpecŻyw* 9v, 1 [2 r.], 6, 9, 42 [2 r.], 59v (20); *PatKaz I* 9; *PatKaz III* 141v; *TarDuch* B2v; *WróbŻółt* E8, P5, X, kk5v, mm4 (8); prorok mowi zořoby řpráwiedliwych ludzi/ iako iem ma być požádlive krolestwo niebieskie y widzenie ftworzycielá řwego. *RejPs* 63, 190v [2 r.], Ff4v, Ff6v; *SeklWyzn* b4v; ten go [*Chrystusa*] miřuie ktory weń wierzy a řtrzeże przykazania iego/ ten pořmierczy poydzie do krolestwa niebieskiego krom żadnego wátpienia. *SeklKat* Pv, H4v, K4v, P4v, S2; takowych [*dzieci*] (iako sam powiedzeć raćził) yeft Krolowřstwo Niebieskie. *RejKupSekl* a4; *KromRozm I* A4, A4v, E4, L2v, [L3]v; *MurzHist* L, S, V3; *MurzNT Matth* 10/7, 13/24, 18/1, 3, 4, *Luc* 18/16, k. 46; *KromRozm II* b2v, c2v, c3, r4, x4v; *KromRozm III* C7v, C8v, G8v, 15, M3v (11); *GliczKsiąż* B7v, C3, D [2 r.], D7; *LubPs* C3v marg; *SeklPieř* 15; *KrowObr* A4v, 27v, 33, 44, 45v (31); *Leop Matth* 5/3, 10, 20, 13/11, 19 (17); *BibRadz Matth* 10/7, 13/24, 32, 33, 44 (14); *Goski* A5, A5v; *BielKron* 157, 192v; *OrzQuin* N3; *RejAp* 3, 9,

14, 43, 89, 158; *HistRzym* 41, 48, 54, 56v, 66 (15); *RejPos* A6v, 2v, 52, 58v, 85 (90); *BiałKat* 93v, 103v, 203v; *KuczbKat* 25, 45, 80, 385 [3 r.], 386, 390; *RejZwierc* 139; Drzwi kroleństwa niebiego [!]/ przez grzech nam zamknięte bywają *WujJud* 86v, 6, 69, 104v, 105v, 108 (9); *WujJudConf* 86v, 170; *RejPosRozpr* c, c3; *RejPosWstaw* 21v, 42v; *BiałKaz* B3; *BudNT Matth* 5/3, 10/7, 11/11, 12, 13/24, 18/22, 25/1; *CzechRozm* 28, 61, 75, 75v, 108v (23); *KarnNap* A2v, A4v, C2v, C3v, D4v; *ModrzBaz* [38]; *SkarJedn* 67, 68, 69, 78, 372; Ermigildus młodzieniec/ gárdząc świeckim kroleństwem: chętnie niebieskiego szukał *SkarŻyw* 368, 76, 121, 183, 260, 279 (8); *MWilkHist* F3, G2v; *CzechEp* 53, 69, 154 [2 r.], 250, 341, 372; *NiemObr* 89, 91, 113, 115, 116 (8); *ReszPrz* 4; *ReszList* 151; *WerGość* 224; A z tym zątym błogofławieństwem/ żadna przeciwna rzecz nie záfzkodzi: ále tu ná świecie Krolestwo Niebieskie á zbáwienie pocznie fię *WerKaz* 306; *ArtKanc* G12v, I20v, T17v; *LatHar* ++2v, 52, 277, 422, 465 (23); óciec [...] Odźedł cię tu/ íam przyiął być [...] Z przodkami á Książęty/ w ízerokich Niebieskich Kroleństwach/ y rofkofzách okwitych Anielńkich. *KolakCath* C2; *KolakSzczęśl* B2 [2 r.], B2v; *WujNT Matth* 3/2, 4/17, 5/3, 10, s. 12 (74); *WysKaz* 20; *SkarKaz* 3b, 80b [2 r.], 83b, 116b, 244b (12).

»krolestwo ojca« = *regnum patris Vulg, PolAnt* [szyk 15:2] (17): *PowUrb* +3, +3v; Poczcież błogoflawieny otrzymaycie krolestwo oyca mego niebieskiego. *Mat. xxv. cap. SeklKat* M, R3; *RejKupSekl* a7v; *KrowObr* 46v, 122v; *Leop Matth* 26/29; *BibRadz Matth* 13/43; *OrzQuin* P3v; *HistRzym* 122v; *KuczbKat* 95; *CzechRozm* 261; *ArtKanc* G14; *LatHar* 691; Tedy ípráwiedliwi roziańnieią iáko fłonce w kroleństwie oycá fwe⁸⁰. *WujNT Matth* 13/43, 26/29.

»krolestwo Pańskie, Pana« = *regnum Domini Vulg, PolAnt* [szyk 55:1] (35:21): *LubPs* V2v; *BibRadz 2.Par* 13/8, *2.Petr* 1/11; Apoštoł dokláda widzenia íwego o tych niefkończonych rofkofzách wieku przyfzłego á kroleństwá Páńkiego. *RejAp* 187v, 95, 127, 184v, 185, 187v (12); A ten kákol rozfiewa po tey ziemi/ á po thym wdzięcznym kroleństwie Páná náfzego/ áby im zátłumiał to wdzięczne náfienie iego wiernego á cnotliwego narodu człowieczego. *RejPos* 54, 23, 52v, 53 *marg* [2 r.], 312v, 313 (36); *KochPs* 16; KRolestwo Páńkie/ ktore gorczycznemu Ziárnu podobne *GrabowSet* O2; *WujNT Apoc* 11/15, *2.Petr* 1/11; *SkarKaz* Ooood.

»krolestwo rajskie« [szyk 1:1] (2): *HistRzym* 106; ábyfmy/ [...] żywot bez końca/ y wieczne dobre mienie/ w Rayłkim kroleństwie ośięgnąć mogli. *SkarŻyw* 1.

»krolestwo święte« [szyk 62:24] (86): *OpecŻyw* 171, 175; *RejPs* 30v, 34, 60, 149v, 171, 203v; [*krolestwo Krystusowe*] íełt to święte krolestwo ná obłokach vtwierdzone/ to íełt ípráwiedliwością y íádem/ á to krolestwo należy w wierze *LubPs* V5v, F3v, V2v, Z4, aa4 *marg*, ee6 (8); *RejAp* 37v, 102, 108, 161v; *RejPos* 41, 51v, 54v, 220, 276 (65); *MWilkHist* E3.

»wieczne, wszech wiekow, wiekuiste krolestwo« = *aeternum regnum Vulg* [szyk 44:36] (78:1:1): *OpecŻyw* 95v; *OpecŻywPrzedm* C4v; *RejPs* 149v; *RejKupSekl* a8; *KromRozm III* Ev; *LubPs* D2v, Gv, V2v, Z3v, ee6; *SeklPieś* 15; *RejWiz* 194; *Leop* BBB3; *BibRadz* *2v, *6v; *RejAp* BB5, BB5v [2 r.], 174; wfzytko fię błogofławieństwo wypełni nád tobą/ co íełt zgotowano á obiecáno wfzytkim wiernym iego/ ták tu ná fwiecie/ iáko y w wiecznym kroleństwie iego. *RejPos* 67v, 21, 27v, 54, 131, 236v (35); *BiałKat* C; *RejZwierc* 126v; *BudBib* I 429a *marg*; *BiałKaz* N; *CzechRozm* 182; *KarnNap* B2v; *SkarJedn* 366; *SkarŻyw* 131, 223, 241, 329, 486, 599; *WerGość* 210; *ArtKanc* E7v, K7, K18v, L2v,

N15v; *LatHar* +++1v, 417; *WujNT* 155, 2.*Petr* 1/11; Skoro wziął ná fię znak Krzyzá świętego, Sítał fię dziedzicem krolestwá wiecznego. Ná tychmiałt zniśczył wżytkie Bozki one *KlonKr C*; *SkarKaz* 516b; *SkarKazSej* 686b.

Szeregi: »kościół i (a, abo, to jest) krolestwo« [szyk 6:6] (12): yáfnye Pan powyeda/ iż fą w krolestwye yego/ to yeft/ w kołcyele pogorłfenya/ y či/ ktorzy nyeprawóć czynią *KromRozm III D*, A8v, B2v; *LubPs* D2v, aa4; Modlitwá aby Pan kościół y krolestwo Boże/ włáfzcze fwey záchowác raczył/ á ná káždy czás moznostíá fwą go bronіл. *Leop Ps* 131 *arg*; *RejAp* 102; *WujNT przedm* 32; *SkarKaz* 243a, 606a; *SkarKazSej* 679a, b.

»niebo a krolestwo« [szyk 1:1] (2): *RejAp* 108; wítać raczył iáko práwy krol do niebá á do krolestwá fwego *RejPos* 142.

»rzeczpospolita niebieska i krolestwo boże« (1): práwem rzeczy pospolitey niebiełkiey y Krolestwá Bożego ielthełmy rządzeni *BibRadz* II 110d *marg*.

»krolestwo i (abo) zbor (Pana) Chrystusowy« [szyk 2:2] (4): Iesli Antichriřt może być znakiem vpadku krolestwá y zboru Chriřtułowego. *CzechRozm* 182v *marg*, 250v, **4; *NiemObr* 8.

b. *Przeciwieństwo królestwa Boga, obszar władzy diabła lub antychrysta, piekło; w polemicznych pismach różnowierców kościół katolicki i papieństwo* (55) : Pan obiecác ráczył puścić po wżytkiemu fwiátu Ewányelią prawdy fwey fwiętey/ że fie iuz mułiáła pokazác oná pochmurna ciemność łtolice tey y krolestwá tego [bestyjej – antychrysta] *RejAp* 136; *RejPos* 332; *GrzegŚm Av*.

krolestwo czyje [w tym: *ai poss* (21), *G sb i pron* (17), *pron poss* (16)] (54): *KrowObr* 2v; *BibRadz Apoc* 16/10; *RejAp* 104v, 134, 136 [3 r.], Dd3; *RejPos* 2v, 7v, 15v [2 r.], 43v, 49v (14); *GrzegŚm kt*, 67; To iesli łzátan łzátána wyrzuca/ przeciw łobie ielř rozdzielon/ iákoż przeto ołtoi fię krolestwo iego? *BudNT Matth* 12/26; *CzechRozm* 178v, 179, 255; *ModrzBaz* 2v; Bo chytry Czárt w vścíech im Chriřtuła y Ewángelią kładzie/ ále w połtěpkách y w końcu ich łwoie krolestwo/ to ielř zápomnienie Bogá práwego/ funduie y łzerzy. *SkarŻyw* 92; *WujNT Matth* 12/26, *Luc* 11/18, *Apoc* 16/10. Cf »krolestwo antychrystowe«, »krolestwo papieskie«, »krolestwo rzymskie«, »krolestwo szatańskie«.

Wyrażenia: »krolestwo antychrystowe« (8): *KrowObr* 199v; Ci Krolowie fą napřednieyfy w krolestwie Antykryřtowym/ á nawięcey to fię łciąga ku Rzymłkim Kárdynałom y im podobnym. *BibRadz* II 141a *marg*, II 141a *marg*, 141b *marg*; *GrzegŚm A2v*; *NiemObr* 164, 170; Bábilonia miáłto wielkie/ krolestwo Antychriřtowe. *WujNT* Xxxxx2.

»ciemne, wiecznych ciemności krolestwo« [szyk 6:2] (7:1); ielři fie nie obaczyłz/ pewnie cie ołádzi w krolestwie wiecznych ciemności łwoich. *RejPos* 27; będye [!] wieczny płácź á zgrzytanie zębow/ w onym ciemnym krolestwie czártá łprofnego/ á w onym ogniu wiecznym *RejPos* 331, 15v [2 r.], 52v, 180v, 239v, 333v.

»krolestwo papieskie« (2): Takich zabiaczow/ phariifeuřzow pełno krolestwo łzatańkie papiełkie/ o ktorich łnac lepiej milczeć niz mało pyłfác. *SeklKat* I3v; *NiemObr* 42.

»krolestwo piekielne« (2): *KrowObr* 27v; [czart] przywiódłzy ku grzechowi/ omierzył go Pánu Bogu iego/ á ołięgnął go w thowárzyřtwo łwoie/ á do krolestwá fwego piekielnego *RejPos* 49v.

»rzymskie krolestwo« (1): pártekarze Rzymłkiego Krolestwá tym fie chlubić zwykli. *WujJudConf* 125v.

»krolestwo szatańskie, diabelskie« [szyk 9:1] (8:2): *SeklWyzn* a3; *SeklKat* I3v, V3; *KrowObr* 180v; *CzechRozm* A7, 37v, 254v; pošlo z niego [z *Kaina*] miáfto/ ábo rzecz póspolita świecka/ y krolestwo ízátáńfkie. *SkarŻyw* 268; Luther íię náuczył. [...] Od Donátyftow: Íz kościoł Rzymfki íeft krolestwem Dyabelfkim. *ReszPrz* 39; wízyfcy záślepieni/ w złoścíách íwoich záwiedzíeni/ ktorzy w Szátáńfkim krolestwie/ żywą, grzelząc wítáwiczníe *ArtKanc* M16v.

c. *Obszar, dziedzina władzy bogów mitologicznych* (3) : Iowízf [...] wygnał Tytáná y s íyny s krolestwá *BielKron* 20v.

krolestwo czyje [*pron poss*] (2): *BierRozm* 26; Iowízf íam [...] krolestwá íwego bez niey [*sprawiedliwoścí*] niemogł by dobrze ípráwowác/ á rzędzíc. *GórnDworz* Ff8.

d. *Część państwa polskiego z wyłączeniem ziem Wielkiego Księstwa Litewskiego; regnum* *JanStat* (38) : gráníc Królestwá tego/ y Wielkiégo Księztwá Litewfkiégo [*terminos Regni et Magni Ducatus JanStat* 107]/ nie będę vmnieyízáć/ ále ráczéy będę bróníc/ y rozízerzác. *SarnStat* 124; wiele chłopów y niewiaft z íiem Mázoweckich/ y z innych íiem królestwá náízégo/ do Sláfká y do Prus czáfu żniwá zwykli przechodzíć: z którój przyczyny bywa/ íz w íziemiách Korony Polfkiéy z trudnoścíá robotniki y ílugi mogá mieć. *SarnStat* 519, 20, 124, 291 [2 r.], 356, 519 [3 r.] (29).

Wyrażenie: »Krolestwo Polskie« = *regnum Poloniae JanStat* (9): żadnégo ínégo nie máíá rozumíc y mieć zá Książé Wielkié Litewfkié y Rufkié; íedno którój [...] wedle porzákdu zdawná póftánowionégo miedzy Krolestwem Polfkim y Ziemíami Litewfkiémi będzíc obran y póftánowion ná Księstwo *SarnStat* 1070, 1075. *Cf* »Korona to jest Krolestwo Polskie«.

Szereg: »Korona to jest (a)bo, í) Krolestwo Polskie« (7): ábyfmy Ziemíę Podláfká [...] téyże Koronie/ to íeft Królestwu Polfkiemu przywrócili *SarnStat* 1037, 1057, 1058, 1063, 1186, 1188, 1192.

e. *Kraj, ziemia, pole (dosłowny przekład lat. regio)* (1) : Íá powiedám íj mowię wám/ podniefcie oczí wáfte/ a obezrzycie królestwá íjżetz íuż íię bieleíá ku żniwu [*videte regiones, quia albae sunt ad messem Vulg Ioann* 4/35] *OpecŻyw* 50v.

2. *Panowanie, władza; godność królewska, królowanie; regnum* *Mącz, Calag; monarchia, politeia* *Mącz; sceptrum Vulg; regimen JanStat* (1158) : *BierEz* K2; *OpecŻyw* 95v, 188v; *FalZioł* V 51; *BielŻyw* 147; *MiechGlab* 48; *BierRozm* 16; *LibLeg* 10/69; *WróbŻołt* R3v, S7 [2 r.]; *HistAl* E, E2v; *MurzNT Luc* 12/32; *MrowPieś* 8; *GliczKsiąż* F8; *LubPs* F, G3, L4v, T4, V5v, aa2v; *KrowObr* 243; A ktorým chćieli dopomoc ku krolestwu [*ut regnarent*]/ cí krolowáli/ ále ktore téż chćieli/ te z krolestwá ítrącáli *Leop* 1.*Mach* 8/13, *Gen* 36/38, 1.*Reg* 11/14, 4.*Esdr* 12/11, 18, *Esth* 16/16 (21); *RejZwierz* 21v; *BibRadz* 1.*Reg* 18/8, 3.*Reg* 2/15, 11/34, *Esth* 4/14, I 186a *marg* (23); Krol [*od kapłana*] ímié Krolewfkie/ y Krolestwo ma. *OrzRozm* B4, B4 [3 r.], B4v [2 r.], D3v [2 r.], E3v; Pofłęc íutro do ciebie mężá z narodu Beniámin/ ktorego pomáżefz ná krolestwo ludu Izráelfkíemu. *BielKron* 63v; ANdrzey trzeći [...] ná ítolec krolewfki wíżet zá wielká trudnoścíá á íwarem/ ábowiem íe téż Kárzeł mály dopierał tego krolestwá *BielKron* 302v; przeto Krol Władzíflaw boíác íe by go Polácy s krolestwá nie złożyli/ póflał dziewofłéby do Wilelmá Grábíe Cyliyfkiégo *BielKron* 383, 65v, 214v, 238, 352, 462 (95); *KwiatKsiąż* A3 [2 r.]; *Monarchia, íedine páńftwo/ pánowanie/ xiéftwo krolewftwo. Mącz* 230c, 123a, 136b, 308b, 315d, 350a [3 r.] (10); *OrzQuin* S3v, S4 *marg*, T2, T2v [3 r.], X4; *LeovPrzep* F3v;

RejAp 63, 144; *RejPos* 19v, 39v, 46, 56v, 136v (7); *GrzegŚm* 42; *RejZwierc* 55v, 189v; *RejPos* 44; zołtawił Lizyáfzã [...] Íprawcã włzytkich rzeczy/ ktore ku kroleřtwu [*super negotia regis*] naleŹãły *BudBib* 1.*Mach* 3/32, 3.*Reg* 2/15, 14/8, *Dan* 7/18, 22, 3.*Esdr* 4/43 (14); *MycPrz* I B2v [2 r.], II A4v, C; *BudNT Apoc* 17/12, 17; *StryjWjaz* C2v; *CzechRozm* 140 [2 r.], 143, 152, 180, 246v (22); *PaprpPan* Q3, Eev; *ModrzBaz* 23v, 105v, 144v; *SkarJedn* 203; Begirig zu hertfchen. Chce mu się pãnowãć. Stoi o kroleřtwo. *Calag* 64b; Jam w kroleřtwie/ á krzyřz Pãńłki w popiele *SkarŹyw* 398, 91, 251, 252, 368, 487 (12); *StryjKron* 67, 330, 597, 627, 707; *CzechEp* 161, 248, 378, 406; *NiemObr* 117, 154; *KochPieř* 13; *GórnRozm* Av; *Paprup* C4 [2 r.], F2v, G2v; *Phil* E; *GórnTroas* 16; *KochFrag* 42; *OrzJan* 13, 32; *LatHar* 318, 359, 521, 599; *KolakSzczęřł* C3 [2 r.]; *WujNT Matth* 8/12, *Act* 1/6, *Apoc* 17/12; *SarnStat* 8, 10 [3 r.], 18, 881, 1080 (21); *PowodPr* 2, 12, 60, 64 [3 r.], 66; wřchodnie řtrony nã on czãs kroleřtwã z mãdrořciã oŹeniãli/ y mãdre krolmi czynili. *SkarKaz* 517a, 2b, 517a, 637a, b; *Zãbity* 1296. říodmego ábo ořmego mieřãcã po przyiętym kroleřtwie *KlonKr* D4v, D2v; *SkarKazSej* 678a marg, 679a marg, b marg, 691b, 700a, 701b, 702b.

krolestwo czego [= *nad czym*] (2): *PatKaz III* 101; iã ieřtem Tintifus kroleřtwo řwiãtã trzymãiac y řwiãt podbiyãyac *HistAl* Mv.

krolestwo nad kim, nad czym (10): Y pomãzãli Dãwidã nã Kroleřtwo nãd ludem Ířrãelřkim. *Leop* 2.*Reg* 5/3, 2.*Reg* 5 arg, 12, 17, 12/7; *BibRadz* 2.*Par* 13/5, *Ps* 60 arg; *BielKron* 69v, 91; *BudBib* 1.*Par* 22/10.

krolestwo w czym (2): Roku Pãńłkiego 1444. Kroleřtwã Włãdiřławowego w Polřcze iedennařtego *StryjKron* 607; *SarnStat* 9.

krolestwo czyje [*w tym: pron poss* (51), *G sb i pron* (39), *ai poss* (15)] (105): *BielŹyw* 87; *LibLeg* 8/26v; *KromRozm* I N4; *LubPs* B5v; niechay wynidzie wyrok [...] áby iuŹ więcey Krolowa Wãłty nie wchodzilã do Krolã/ á Kroleřtwo iey/ inřłã ktora iefth lepřłã niŹli onã/ áby wŹięłã. *Leop Esth* 1/19, 3.*Reg* 9/19, 1.*Par* 18/3, *Esth* 16/13, *Dan* 5/26, *Amos* 7/13 (14); *UřPraw* K3v; Nãdãb řyn Ieroboãmow nãřtał nã Kroleřtwo Ízrãelřkie wtorego roku Kroleřthwã Azy Krolã Iudřkiego *BibRadz* 1.*Reg* 15/25, 1.*Reg* 2/14, 35/19, *Ier* 52/4, I 353v, 383c (23); *OrzRozm* B4, C2; *BielKron* 64v, 65, 294, 316v, 346v; *RejAp* 135v; *RejPos* 25v, 26, 39v, 215v, 270v (9); *RejZwierc* 256v; *BudBib* 3.*Reg* 2/12, 2.*Par* 1/1, 2/1, 25/3, *Is* 9/8 (10); *CzechRozm* 26 [2 r.], 110, 156, 164v, 167v (9); *ModrzBaz* 17, 129, 134; *StryjKron* 607; *CzechEp* 364, 375, 376; *LatHar* 318; *WujNT Apoc* 17/17; *SarnStat* 178, 195, 385, 901, 948 (8); *PowodPr* 75; *SkarKaz*)(2v; *SkarKazSej* 679a. Cf *W połãczeniu z przymiotnikiem od nazwy miejscowej lub osobowej*.

W połãczeniu z przymiotnikiem od nazwy miejscowej oznaczãcej kraj, naróđ, nad którym się panuje [*krolestwo + przymiotnik* (108), *przymiotnik + krolestwo* (21)] (129): *PatKaz III* 102; *KlerPow* 1; *KłosAlg* D3v; *Leop Esth* 16/14; *BibRadz* 1.*Reg* 15/25, 19 arg [2 r.]; Wykonawřzy lat czterdzieřci y czterzy nã kroleřtwie CŹelřkim y Węgieřłkim vmarł *BielKron* 305, 85 [2 r.], 86 [3 r.], 86v, 91, 168 (96); *HistHel* C4; *StryjKron* 288, 330 [2 r.], 390, 427 [5 r.], 452 (20); *Paprup* Fv; *SarnStat* 196, 1011, 1020, 1226.

W połãczeniu z przymiotnikiem od nazwy miejscowej lub osobowej wyrazãjacym czyje jest panowanie [*krolestwo + przymiotnik* (3), *przymiotnik + krolestwo* (2)] (5): bęđdzie řłumionã hãrdořcã Ářfur/ y

krolestwo Egipskie odepdzie. *Leop Zah* 10/11; *BielKron* A6v, 122; *RejPos* 226; Turczyn [...] w Polfcze królestwo Mahometckie postawił? *OrzJan* 97.

W charakterystycznych połączeniach: krolestwa się dopierać (2), dostać (4), dostąpić (2), pozbwić (2), żądać (3); z krolestwa strącić (2), zepchnąć (2), złożyć (6), zrzucić (5); ku krolestwu przyść (3); krolestwo odjąć (6), osiągnąć, otrzymać (6), podać (5), przyjąć (7), przysądzić, przywłaszczyć (2), sprawować (2), wybrać (39), wziąć (8); na krolestwo koronować (29), naznaczyć (4), nasta(wa)ć (5), obrać (8), podnieść (3), pomazać (47), postanowić, poświęcić (2), powołać, promować, przełożyć (4), przyjąć, stanowić, wsadzić (17), wstąpić (10), wywyższyć (2), wyzwolić, wziąć (15), żądać (12); o krolestwo biegać, czynić (2), stać, się starać; na krolestwie postanowić, posadzić (2), ustawić.

W porównaniu (1): ieden po drugim [...] ná pewną śmierć wstępuiąc/ iáko ná wielkie iákie krolestwo w chołdzi *SkarJedn* 394.

Zwrot: »być na krolestwie« = królować, panować (3): *BielKron* 178v; Rok ieden Saul był na krolestwie [*quando regnavit*] (przed tym) lecz (Potym) dwie lećie krolował nád Izráelem. *BudBib* 1.Reg 13/1; *StryjKron* 452.

Wyrażenia: »pod krolestwem będący« (2): Ieft to tedy pożyteczno [...] áby iednym y iednákim Práwem [...] pod Królestwem nászym będące ziemie [*regni nostri terrae JanStat* 135] vżywały/ y im fie sádzily *SarnStat* 51 [*idem*] 116.

»majestat krolestwa« (1): áby [...] íkazania były wydáné wedle Práwa przez Wóytá náłzego/ y siedm Sołtyfów [...] Z Sołtyfów Máieftatu Krolestwá náłzego [*scultetis Maiestatis nostrae Regiae JanStat* 1021]/ z Bodzánowá z Gikołomie/ z Lápfzyce *SarnStat* 955.

»stolica [= tron], stolec krolestwa« = *solium regni Vulg, PolAnt, Modrz; thronus regni Vulg* (10:4): *HistJóz* B2v; *Leop Deut* 17/18, 2.Par 7/18, *Dan* 5/20; krol fiedział ná ítolicy Krolestwá íwego w páłacu przeciw drzwiom domu íwe^{go}. *BibRadz Esth* 5/1, 2.Par 7/18, 23/20, 1.Mach 7/4, 11/52, I 318c *marg*; Inire interregnum, Wfóbić álbo wáfódzić fie miałto zwiérfchnego páná ná ítolec królewftwá wákuyącego. *Mącz* 350a; *BudBib* 1 Par 22/10; *CzechRozm* 177; *ModrzBaz* 17.

»synowie krolestwa« = (*hebr.*) którzy mają królować (2): *RejPos* 45v; synowie krolestwá [*filiu regni*] (*marg*) do krolestwá náznáczeni. Hebraím. (-) będą wyrzuceni w ciémności zewnętrzne: tám będzie płácz y zgrzytanie zębów. *WujNT Matth* 8/12.

Szeregi: »korona i krolestwo« (1): ábo Papież Filippowi koronę y krolestwo/ ábo Filip Papieżowi Papieftwo odiać ma. *CzechEp* 400.

»moc i krolestwo« (3): írogie woýká przyfzly nań z rozlicznych narodow/ áby byli wykorzenili moc y krolestwo íego [*Achaza*]. *RejPos* 270v, 25v, 26.

»krolestwo a(l)bo (i) monarchija« [*szyk* 5:1] (6): Gdy Perfkie krolestwo álbo Monárchia trwála lat 191 *BielKron* 122, 267; *StryjKron* 11; O Monárchiey y Kroftwie/ ábo o czwartey chorobie Rzeczyfpolitey/ ktora íeft z osłábieńia Krolewfkiey doftoyności y wáfdezey. *SkarKazSej* 688, 664a, 689b.

»krolestwo i panowanie« (1): Pan Bog [...] krolestwo y pánowanie íwieckie/ odiał był domowi Dawidowemu *SkarŻyw* 241.

»krolestwo i (albo) państwo« [szyk 4:2] (6): *RejWiz* 156v; *BibRadz* I 428d marg; *LeopPrzep* C2; *RejAp* 135v; Synowie Krolewcy/ ná Kroleŧtwo y Páńŧtwo [*in regnum et imperium*] po Oycách wŧępuią. *ModrzBaz* 15v; *SarnStat* 908.

»krolestwo a (i, albo) zwirzchność« [szyk 2:1] (3): *RejAp* 64; ołoby W.K.M. Pan Bog z moŧności fwey/ nád tym narodem/ y nád thym ięzykyem/ Kroleŧhwem á zwirzchnoŧcią/ przełóżyć raczył. *RejPos* A3, 25v.

a. *O panowaniu Boga i Chrystusa (437)* : pańkie ieŧ kroleŧtwo/ á on będzie panował ludu. *TarDuch* A4; *KromRozm III* H6v; *LubPs* V5v; *Leop* 1.Cor15/24; *BibRadz* *7, *Matth* 6/13, 1.Cor 15/24; *BielKron* 91v; *GrzegRóżn* D3v; *RejAp* 10; *RejPos* 219, 271; *BiałKat* 86, 183v; A wtym trudnym y nie beŧpiecznym boiu ciáła: zduchem Adámá ŧtárego nowym/ kroluie Krol Kryŧtus/ Kroleŧwem ŧłowá y ducha Świętego *GrzegŚm* 57; *BudNT przedm* c4v, c6; duchownym kroleŧwem y Ofiárownictwem názywálz vrząd Iezufow *CzechRozm* 181, 36, 37, 123v, 167v, 181 (16); *KarnNap* C; Ná káždy dzień fię modlimy/ áby kroleŧtwo Boŧe do nas przyŧzło. A ktoreŧ to inŧze ieŧ kroleŧtwo/ iedno ŧpráwiedliwoŧci/ pokoiu/ zgody/ á ŧpolney miłóŧci? *ModrzBaz* 67v; *SkarJedn* 202; Niech wŧzytek ŧwiát ten głóŧ czuie/ Pan ná króleŧtwo wŧępuie. *KochPs* 145; *CzechEp* 248, 330 [3 r.]; *ArtKanc* I16v, M15, M17v; *LatHar* 63, 364, 626; *WujNT* 1.Cor 15/24; [Jezus] wŧziął záŧłúŧzone kroleŧtwo/ zá ono ták wielkie poŧłuŧzeńŧtwo ktore Oycu ŧwemu oddál *SkarKaz* 244a, 244b.

krolestwo czyje [w tym: pron poss (156), G sb i pron (117), ai poss (87)] (360): [Jezus] będzie krolewatz w domu Iakobowem/ a kroleŧwa iego niebędzie konietz. *OpecŹyw* 8y, 92, 120 [2 r.], 128v [2 r.]; *PatKaz II* 49; *RejPos* 68, 88, 138v, 214; *SeklKat* S2; *KromRozm I* F3v; Odpowiedziál Ieŧus/ Króleŧwoć moieŧ/ nie ieŧ s ŧwiata tego *MurzNT Ioann* 18/36, k. 46, *Ioann* 18/36 [2 r.]; *KromRozm III* Ev; *LubPs* Bv, E4v, F2v, M3, R3v (15); *KrowObr* 2v, 23, 23v, 181; *RejWiz* A4, 114v, 152v, *Leop Tob* 13/1, *Ps* 144/13, *Ierem* 33 arg, 2.*Tim* 4/1; *BibRadz* I 353v, 363c marg, d marg, 446b, *Dan* 3/33 (10); *BielKron* 19; *OrzQuin* O4; *RejAp* AA6, 70, 72v, 80v, 97, 110 (11); záwŧdy naprzod będzieŧz ŧzukał kroleŧwá iego [*Boga*]/ to ieŧ/ woley ŧwiętey iego *RejPos* 220; Iezus [...] będzie krolował nád narodem Iakobowym ná wieki/ á kroleŧhwá iego nigdy końcá nie będzie. *RejPos* 270, 8v, 15, 16v marg, 37, 52v (69); *BiałKat* 86 [2 r.], 206; *RejZwierc* 11, [3 r.], 128, 148, 198, 206, 229, 259v; *WujJud* 25v; *RejPosWstaw* 42; *BiałKaz* E3v; *BudNT Ioann* 18/36 [3 r.], *Luc* 1/33; *CzechRozm* 70, 180 [3 r.], 181 [2 r.], 181v, 182 (18); *ModrzBaz* 75v; *KochPs* 210; *SkarŹyw* 286; *CzechEp* 297 [2 r.], 299, 315, 328; *ArtKanc* N2, N18v; *LatHar* 91, 731 [3 r.]; *WujNT Mar* 11/10, *Luc* 1/33, *Ioann* 18/36, s. 392, 2.*Tim* 4/1 (11); *PowodPr* 12, 27, 30; *SkarKaz* 275b. *Cf W formule modlitewnej*, »krolestwo boŧe«, »chwała kroleŧwa twego«, »krolestwo Krystusowe«, »krolestwo pańskie«, »krolestwo ŧwięte«.

krolestwo na kogo (1): fiedzi ná ŧtolcu ŧwem ŧkád kŧtałt boŧtwá ŧwego okázuie wŧziáwŧŧy kroleŧtwo ná wŧŧytki ludzi *RejPs* 70v.

krolestwo między kim (1): (marg) Kroleŧtwo Páná Krifthuŧowe między wŧzemi narody. (—) Wŧŧytki narody ŧwiátá dam w dzyedzictwo tobye *LubPs* B2.

krolestwo nad kim, nad czym (11): on przyiáł kroleŧtwo nád námi *RejPs* 142, 42; *LubPs* dd2v marg; *BibRadz* 1.Par 28/5; *RejAp* 72v, 98; *RejPos* 39v, 79v, 131v, 136; *RejZwierc* 179v.

W połączeniach szeregowych (26): *KrowObr* 2v; *BibRadz* *6; *RejAp* 101; wdałz sie w opiekę/ w obronę/ á pod krolestwo tego mocniejszyego moczará/ to ieft/ Páná śwego: iuz on moczará swiátá tego zemdleć á zniščzyć muŝi *RejPos* 79v, 79v, 85, 131v [2 r.], 134, 136 (10); *RejZwierc* 11 [2 r.], 141v, 202, 206v; dáł mu (rozumiey on Stárádawny fynowi człowieczemu) zwierzchność y chwałę y Krolestwo/ áby wŝyŝcy narodowie/ pokolenia y ięzyki ŝlůżyły mu *CzechRozm* 124, 107; *CzechEp* 299, 328; *ArtKanc* N2; *WujNT przedm* 12, *Matth* 6/13, *Apoc* 12/10.

W formule modlitewnej [czyje] (23): *SeklKat* B4v, S2; *MurzHist* I4v; *KromRozm III* B3v; *Leop Luc* 11/2; *BibRadz Matth* 6/10, *Luc* 11/2; *BielKron* 438; *OrzQuin* Q; Przydź krolestwo twoie/ to ieft/ áby nas zázwdy opanowálá zwierzchność á opieká twoiá *RejAp* 102, 141v; *BialKat* 206; *KuczbKat* 385, 391; *ArtKanc* M14v, M15v, M16v, M18v; *LatHar* 5, 6; Przydź krolestwo twoie [*adveniat regnum tuum*] *WujNT Matth* 6/10, *Luc* 11/2; *SiebRozmysł* C4v.

Zwroty: »być, zostać pod krolestwem« = *esse sub regno* *Modrz* (12:1): Vrząd y moc Kryŝtułowá. 6. Stan tych ktorzy ŝą pod Krolestwem iego. *BibRadz Is* 10 arg; *RejAp* 103, 108v; *RejPos* 78 [2 r.], 85 marg, 205, 332, 332v; ktho iuz zoŝtanie pod tym krolestwem á pod opieká á pod tą obietnicá Pánŝká/ iuz go będzie ŝtrzegł iáko źrzenice w oku *RejZwierc* 141v, 132v, 206v; *ModrzBaz* 75v.

»chodzić pod krolestwem, w krolestwie« (6:2): *RejAp* 70; wiernemu á temu który chodzi pod krolestwem Páná śwego/ zázwdy ŝowite ŝą zapláty á pociechy iemu zá tho zgotowáne. *RejPos* 85; ielli iemu wiernie dufáć będzieŝ/ iuz chodiŝ w krolestwie iego/ w obronie iego/ á w opiece iego. *RejPos* 139, 110v, 316; *RejZwierc* 128, 198v, 259v.

»pod krolestwem chować« [*szyk 1:1*] (2): proŝmy go wŝtáwicznie áby nas pod mocá/ pod obroná/ á pod krolestwem ŝwym wŝtáwicznie chować raczył *RejZwierc* 11, 148.

»stać pod krolestwem« (1): A káždy co ŝtał y dziŝ ŝtoi z nádzyeá ŝwoiá pod ŝwiętá opátrznociá iego/ á pod tym moŝnym krolestwem ie^{go} *RejPos* 316v.

Wyrażenia: »krolestwo boŝe, Boga« = *regnum Dei* *PolAnt, Vulg* (7:2): daremno byŝ innego co omyŝliwáć w krolestwie swoim miał, puki pierwaj krolestwa miłego Pana Boga pilnowáć nie zaczniesz. *Diar* 84; *LubPs* dd4 marg; Papielz [...] nic niemyŝlił o rozmnoŝeniu chwały y Krolestwá Boŝego/ iedno thylko iákoby rozmnoŝył chwałę/ moc/ y krolowánie ŝwoie *KrowObr* 33; *BibRadz Matth* 21/43; *RejAp* 101; *Grzegŝm* 33, 57; *CzechRozm* 184v; *WujNT Mar* 9/1.

»krolestwo chwały boŝej« (3): Pan Chriŝtus v S. Mátheuŝá ták mowił: Podźćie błogofławieni Oycá mego/ oŝięgnicie zgotowáne wam Krolestwo (*marg*) Krolestwo chwały Boŝey iákie ieft. (–) *KuczbKat* 390, 390 [2 r.].

»chwała krolestwa tw(oj)ego« (5): *RejPs* 76; *LubPs* ff [2 r.]; Chwałę krolestwá twego będą powiádáć/ á o moŝności twej będą mowić [*gloriam regni tui*]. *Leop Ps* 144/11, *Ps* 144/12.

»krolestwo (Pana) Krystusowe, Jezu Krysta« [*szyk 42:2*] (43:1): Iŝ Krolestwo Páná Krvŝtułowe rozŝerzyło ŝie po wŝzech kráinách ŝwyátá. *LubPs* Y6v marg, P6 marg, Q4 marg, V6 marg, Y6, dd2v marg [2 r.] (24); *BibRadz I* 138d, 308c marg, *Is* 25 arg, *Ier* 30 arg, 33 arg; *RejPos* 312, 312v [2 r.], 344v marg; *BialKat* 243v; *Grzegŝm* 33; *CzechRozm* Av, 181, 183, 183v, 184v, 250v, *4; *Skarŝzyw* 41; *WujNT Zzzzzz* 3.

»krolestwo łaski (bożej)« (2): (*marg*) Krolestwo łaski musimy pirwey mieć/ á potym też chwały Bożej. (-) Bo to być niemożo aby w kim krolowała chwała Boża/ ieliby w nim niekrolowała tegoż Pána Bogá łáská. *KuczbKat* 390, 390.

»krolestwo nieba i ziemie« (1): ktore^{mm} [*Jezusowi*] ieft poruczone krolestwo niebá y ziemie *RejPs* 29v.

»nieskończone krolestwo« (2): Oglądác onę niemiertelność swoię/ á wieczne á nigdy niofkończone krolestwo swoie. *RejPos* 128, 286v.

»krolestwo Pańskie, Pana« = *thronus regni Domini PolAnt* [*szyk 37:1*] (27:11): *LubPs* G4, V3 *marg*, V6 *marg*, X5 *marg*, Z2v, cc5v *marg*, ff *marg* [3 r.]; *BibRadz* 1.Par 28/5; *RejAp kt*; *RejPos* 84v *marg*, 85 [3 r.], 135v *marg*, 250v, 318 (20); Iáko fie poddác pod krolestwo Páńskie. *RejZwierc* 198v *marg*, 131, 132v, 138v, 179v, 206v, Aaa4.

»sceptrum krolestwa« = *virga regni PolAnt* (4): *RejPs* 68; Nie podáy miły pánie Sceptrum krolestwá twego/ Tym ktorzy fie tu wazá wżeteczeńftwá tákiego *LubPs* hh5v; *BibRadz* *Hebr* 1/8; *CzechRozm* 139v.

»stolica krolestwa« = *thronus regni PolAnt* [*szyk 2:1*] (3): *BibRadz* 1.Par 28/5; vtwierdzę ftolicę krolestwá iego áż ná wieki. Ia iemu będę zá oycá/ á on mnie będzie zá fyná *CzechEp* 297, 298.

»krolestwo święte« [*czyje*] [*szyk 24:15*] (39): *RejKup* Ccv; *LubPs* aa2v; *RejAp* 72v, 97v, 98, 102, 103v, 108v, 141 v; bezpiecźnie w tym twoim świętym krolestwie á w tym odkupieniu twoim chodzili *RejPos* 110v; wżyfcy wołáli [...] do Bogá Oyczá swoiego niebieskiego [...] aby gi zákrył świętym krolestwem swoim *RejPos* 213, 1, 80, 115, 131, 133 (26); *RejZwierc* 11, 198v, 202; *ArtKanc* N18.

»krolestwo wieczne, wszech wiekow« [*szyk 10:7*] (15:2): *RejPs* 138; *KromRozm* I F3v; *LubPs* L3 *marg*, T4v *marg*; Krolestwo twoie krolesthwo wfíech wiekow [*regnum omnium saeculorum*]: á pánowanie twoie we wfíelkim narodzie á narodzie. *Leop Ps* 144/13, *Ier* 33 *arg*; *BibRadz* *Dan* 3/33; *RejAp* AA6, 97, 126, Ee; *RejPos* 128, 179v, 313, 345; *CzechRozm* 107, 182.

Szeregi: »moc a (i) krolestwo« [*szyk 4:3*] (7): A thu iuz nád tobá żadna moc/ żadne niebiefpieczęftwo mocy mieć nie może/ tylko cie opánuie fámo fzczyre krolestwo á moc Pána twoiego. *RejPos* 130, 131, 190, 262, 270; *RejZwierc* 11; *SkarŻyw* 397. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 6 r.*].

»krolestwo a obrona« (1): wy fie rozráduycie wierni ktorzy miefzkacie w niebie/ tho ieft pod krolestwem á pod obroną Páńką *RejAp* 103. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 6 r.*].

»krolestwo a opieka« [*szyk 1:1*] (2): obácż w iákim bezpieczeńftwie chodzisz [...] iefliżeś ieft w opiece Páńkiey á pod krolesthwem iego *RejPos* 78, 332v. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*].

»krolestwo a opatrność« [*szyk 4:1*] (5): *RejAp* 95v; *RejPos* 316v; Czemu fie tego nie wftrálfyż? że fie Pan ciebie záprzał/ á iz iuz nie chodzisz pod krolestwem iego á pod opátrnością iego *RejZwierc* 259v, 11, 198v. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»krolestwo albo (a) panowanie« = *regnum et dominatio Vulg* (2): *Leop Ps* 144/13; Krolestwo álbo Pánowania [!] Boże należy ná fłowie Ewángeliey y Duchu Świętym. *GrzegŚm* 33. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»krolestwo i państwo« (1): wielkie drzewo y rodzaj Mellyafzá Chrystufá wrośł/ y krolestwo y páńftwo podniośle y długie. *SkarKaz* 83b.

»krolestwo a posłuszeństwo« [szyk 1:1] (2): iefli sie wdafz pod krolestwo á pod posłufzeństwo iego/ iż y ty bogáctwá fwiátá tego/ y wśytki ine nábycia iego/ tobie sie fporzyć á hoynie ná wźem rozśzyrzác máią. *RejPos* 241v, 229.

»stolec a krolestwo« (1): Anyoł to fwięte plemię zowie być fynem iego [*Dawida*]/ á opowieda iż poliędzye ftolec á krolestwo iego *RejPos* 272v.

»krolestwo, (a, i) zwirzchność« [szyk 3:2] (5): *LubPs* Z3v; A což to iefł vwierzyć weń/ iedno wśytko ine opuściwśy [...] iego zwirzchność á krolestwo fwięte wśtáźnie nád fobą wyznawác *RejPos* 145, 74v, 257; *CzechRozm* 179v. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*].

Wyrażenie przyimkowe: »za krolestwa Jezu Chrysta« = *po narodzeniu Chrystusa* (1): Vmęcżony [...] zá pánowánia Máximianá Cefarzá zá krolestwá náłzego Páná Iezu Chryftá *SkarŻyw* 41.

b. O panowaniu diabła i antychrysta (39) : *RejAp* 111; *RejPos* 77v; Ktorego krolestwá Antichriřt nie od kogoć innego ma/ iedno od Szátáná *CzechRozm* 184v.

krolestwo czyje [w tym: *G sb i pron* (18), *ai poss* (6), *pron poss* (4)] (28): Ze by wnas niekrolował fżatan przes grzechi/ a nieobcziażał famnienia/ wrośpac nie prziwodził y nawieczne potępienie: a toc iefł krolestwo iego *SeklKat* S2v; *Leop Apoc* 17/17; *RejAp* 13ev; A tác iefł rozność krolestwá Pánfkiego á krolestwá czártá fprofnego [...] gdyż powieda Pan/ iż iedno ten z Bogá iefł ktory fłucha fwięthey náuki iego/ á kto nie fłucha náuki iego ten z oycá dyabłá iefł. *RejPos* 85, 19v, 27, 76v [3 r.], 77v [3 r.], 78v (19). Cf »antychrystowe krolestwo«.

krolestwo kogo, czego [= *nad kim, czym*] (2): Iáko Czárth złupyon s krolestwá fwiátá tego. *RejPos* 77v marg; *PowodPr* 35.

Wyrażenia: »antychrystowe krolestwo« [szyk 4:3] (7): *KrowObr* 199v; Antichriřtowe krolestwo/ mocą y duchem Chriřtufowym bywa zniśczżone. *CzechRozm* *; *WujNT* 103 [2 r.], 104 marg, 174 [2 r.].

»krolestwo szatańskie, czartowskie, diabelskie« [szyk 4:1] (3:1:1): *SeklKat* S2; ktorzy kolwiek fą náprzećiwko tym Artykułom/ fą iefłtze w krolestwie Dijabelfkim/ od Anthykryftá fyná zátrátzonego/ zwiáżáni *KrowObr* B4v; *RejPos* 133; świát wśyřtek/ będąc Bożym/ wpáść dla Szátánfkiego krolestwá nie może *CzechRozm* 184v, 184v.

Szeregi: »moc ani krolestwo« (1): żadna moc iego [*ksiąźćcia świata tego*]/ áni żadne krolestwo iego tym zářzkodzić nie może/ ktorzy moi [*Boga*] fą. *RejPos* 145v.

»opieka a krolestwo« (1): Bo sie go wnet lęknie on okrutny Herod á on fřogi krol/ Czárt [...] zádziwowawśy sie mu [*człowiekowi krześcijáńskiemu*] iż wypadł z opieki iego á s krolestwá iego. *RejPos* 20.

»krolestwo i państwo« (1): ná tym Belu wśyřtko krolestwo y Pánftwo Antykryřtowe iefłh pořtáwione. *KrowObr* 199v.

»sceptrum a krolestwo« (2): ná ten czás miał Pan złomić/ fłkáźić/ á zniśczżyc fceptrum á krolestwo onego fřogiego krolá [...] Czártá *RejPos* 15v, 15v.

»krolestwo i zwirzchność« [szyk 1:1] (2): zelżono ielż krolestwo iego [czarta] y zwirzchność iego/ którą on miał nád narodem ludzkim *RejPos* 29, 79v.

c. O władzy papieża (1) :

Szereg: »państwo i krolestwo« (7): Ielżtze telż tá mátká nietzyfta [papież]/ vmocniła páńftwo fwoie/ y Krolestwo/ Annatámi/ Sakrámi/ Pálliuftzámi *KrowObr* 242.

d. O władzy antropomorfizowanych pojęć abstrakcyjnych i obiektów świata pozaludzkiego (36) : CZłonkowie wftyfcy fercu/ gdy krolestwo dáli/ Brzuch dworem/ práwą rękę márfzałkiem obráli. *RejFig* Dd8v; *BibRadz Dan* 7/18 [2 r.]; *RejAp* 102; *ModrzBaz* 133v; tarnie bárzo fię rádo ná krolestwo porwáło/ y wftytki drzewá popaliło y fámo zginęło. *SkarKaz* 80a.

krolestwo czyje [w tym: *G sb i pron* (23), *pron poss* (1)] (24): *LubPs* X; *RejWiz* 95; *Sub Veneris regno militat*, Pod królewftwem boginiei Veneris żołnierzuye/ To yeft miłuye. *Mącz* 350a; *RejPos* 115; Abowiem fzyrokie iey [cnoty] krolestwo ielż/ ktore oná głośna fławá iáko trábá brzmiącza po fwiátu roznośi. *RejZwierc* 22v, 66, 68, 155, 212v; *ArtKanc* E6v; *RybGęśli* C2v. Cf »krolestwo świata tego«.

krolestwo nad kim, nad czym (5): *Leop Apoc* 17/18; *BudNT Apoc* 17/18; *CzechEp* 375; A niewiáftá ktorąś widział/ ielż miáfto ono wielkie/ ktore ma krolestwo nád krolmi źemie [regnum super reges terrae], *WujNT Apoc* 17/18, s. 877.

W połączeniu szeregowym (1): [prawda] onác ielż mocą/ krolestwem/ możnością/ y máieftatem ná wieki wieczne. *BudBib* 3.Esdr 4/40.

Wyrażenie: »krolestwo świata tego« (13): położyłeś nádzieję fwoię tylko w nędznych fprawach fwiátá tego/ á w doczełnym krolestwie iego. *RejPos* 127v, 2v, 7, 9v, 17, 26 [2 r.] (13).

A. Godność królewska, majestat; regnum Vulg (37) : A gdyż iuz noc byłá/ prośił áby z nim Krol fzedł ná doł/ ná towarzyfką bięśiádę/ zawięfiwfy ná Zamku Krolestwo ná kołku. *OrzRozm* 14; *Apoc* 1/9; *SkarKaz* 520a.

krolestwo czyje [w tym: *pron poss* (5), *G pron* (2)] (7): zdawná ielż przezrzaná fwięta mátká iego ktora fie miáła ftać vczęfniczką krolestwá iego. *RejPs* 67v, 16v; *RejRozm* 405; *Leop* AAA4v, BBB3; *RejPos* 79v; *SkarKaz* 122a.

Wyrażenia [w tytułowaniu]: »jogo jasność i krolestwo« (1): przy Iego Iáfności y Krolestwie będe ftał [Suae serenitati et regno assistam *JanStat* 909]/ y przy iego potomkách *SarnStat* 1125.

»krolewstwo twoje« (1): Aby bilo zal krolewftwhw thwoyemv pana nałzego y wftzech nałf, y they byedney zyemyae. *LibLeg* 6/191v.

Przen (25) :

a) Chwała, godność, zaszczyty (5) : opifał Sálomon [...] iákie to będa tám krolestwá y trinmphych [fwiętych] nád tymi ktorzy ie przeládowali ná ziemi. *RejAp* 55; *RejPos* 79v [3 r.]; O Pánie Boże/ ktorego poznánie żywotem ielż/ ktorego fłużbá krolestwem ielż *LatHar* 569.

b) Współdział w królowaniu Boga i fwiętych; szczęście w niebie (20) : nierozmierzona láłká á dobrotá Páńfka/ ktorą nas wftytki hoynie opátruie/ Ze nas y tym y przyfzłym krolestwem dáruie. *RejWiz* 122; *RejPos* 135v; Aby fię tedy krolestwá fpodźiewał/ niech ma dobre fumnienie/ niechay wierzy y czyni. *SkarKaz* 350b.

krolestwo czyje [w tym: *pron poss* (14), *G sb* (1)] (15): nic fie nie lękaycie/ ábowiem iuz blisko iest krolestwo wálze/ a odkupienie wálze. *RejPos* 5v, 7v, 9v, 11, 12v, 23v (13); *RejZwierc* 131; Potępieni oglądaią rádość y krolestwo świętych ná wíętszą żáłość. *SkarŻyw* 121.

Wyrażenia: »obiecane krolestwo« [szyk 3:1] (4): Gotuycie fie co napilniey/ ábowiem iuz iest blisko powołanie wálze/ á krolestwo obiecáne wálze. *RejPos* 160, 39v, 211, 264v.

»wieczne krolestwo« (2): Ízczeńliwie swiátá tego dokonczył: á ná wieczne z Chrytufem krolestwo náftąpił *SkarŻyw* 231, 306.

3. *Coll. Królowie; tu o wiernych* [przekład bibl. *regnum et sacerdotes Apoc 5/10 Vulg*] [Cf **KROL** *znaczn. 1.d.*] (4) :

Szereg: »krolestwo i kapłani« (4): *RejAp* 8v; vczyniłeś nas Bogu nálzemu krolestwem (*marg*) krolmi. *G.* (-) y kápłanmi/ y będziemy krolować ná ziemi. *WujNT Apoc 5/10, Apoc 1/6*, s. 841.

4. *W dawnej Rzeczypospolitej ziemskie dobra należące do króla, często zastawiane lub darowywane, tzw. królewszczyzny* (12) : *MetrKor* 61/35; O wykupienie Krolestwá [...] Vítawiliłmy/ iż gdybyłmy kogo wykupowáli/ álbo kto zá nálzym Consenfem wykupował z dobr nálzych *UstPraw A, A* [2 r.], A3v, Hv [3 r.]; Władzísław [...] kfyżę Opolńkie/ [...] kościoł na iálney gorze w Czeńtochowey záłożył/ [...] y nádanim s krolestwá opátrzył. *BielKron* 379v, 349, 405v *marg*; *SarnStat* 470.

[*W przeciwstawieniu*: »ziemiaństwo ... krolestwo«: Item są stawki 2 na rzece Wrzempi, która dzieli ziemiaństwo od królestwa *LustrKrac* I 86.]

5. *Stały podatek płacony od łanow chłopskich; regalia* *JanStat* (3) : podatki náłzé/ które po proftu Królestwem zową *SarnStat* 888; VStáwiamy/ áby Spílné nie było wyciągano w podatkách pieneznych/ y także w wybiéraniu dwu grofzy/ które póspolície Krolestwem zową. *SarnStat* 354, 407.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (9) :

W słownikach (7): *Murm* 19, 20; *Regnum. Raich. Krolestwo. Mymer*¹ 6v, 11v; Hierarchia, Święte królestwo/ páńtvo álbo xięftwo. *Mącz* 156a, 350a; *Calep* 907a.

Wyraz cytowany (2): Bo w tekście Hywreyłkiem niekrolestwá/ ále krolestwo (iedno) pífze *BudBib* B3.

Synonimy: 1. *kraina, księstwo, monarchija, państwo, rzeczpospolita*; 2. *monarchija, panowanie, państwo*; 5. *podymne, poradlne*.

Cf **KROLEWCZYŻNA, KROLEWSKI, KROLOWANIE, KROLOWSKIE, MIEDZKROLESTWO**